

ผลการใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

The Effect of Learning Package on Islamic Ethic Development for Students of Islamic Private Schools in Three Southern Border Provinces

มูหำมัดสุหัยมี เฮงยามา* และอุไรรัตน์ ยามาเร็ง**

Muhammadsuhaimi Haengyama and Uraitat Yamareng

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Muang, Yala, 95000, Thailand

* ** Corresponding's author, E-mail: muhammadsuhaimi.h@yru.ac.th, urairat.y@yru.ac.th

(Received: Jun 30, 2021; Revised: Jun 28, 2022; Accepted: Jul 1, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลาม และเพื่อประเมินและเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 100 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนที่มีความพร้อมและสมัครเข้าร่วมกิจกรรมตามเงื่อนไขของโครงการ คือ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองยินยอมให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการ แล้วใช้การสุ่มอย่างง่ายโดยเขียนชื่อโรงเรียนในฉลาก สำหรับรับการสุ่มมาจังหวัดละ 2 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลาม จำนวน 5 ชุด 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมอิสลาม และ 3) แบบประเมินพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบรายคู่ ผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามที่พัฒนาขึ้นมีทั้งหมด 5 กิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.65/81.43 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามของนักเรียนที่เรียนจากชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จริยธรรมอิสลาม

Abstract

The objectives of this research were to establish and determine the effectiveness of a learning management activity package for the development of Islamic ethics according to the 80/80 criteria and to compare the knowledge, understanding and behavior on Islamic ethics among students of private Islamic schools before and after the school management. The sample consisted of 100 students from the first year of secondary level in a private Islamic school in the Southernmost provinces, obtained by purposive selection from students who were ready and applied for the activities according to the conditions of the project which are administrators, teachers, advisors and parents agreed to allow them to participate in the project. Then use a simple randomization by writing the name of the school on the label. The research instruments consisted of 1) 5 packages of learning management activities to develop Islamic ethics, 2) the Islamic ethics comprehension test, and 3) the Islamic ethical behavior assessment form. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation. and t-dependent test. The results showed that the developed package of 5 activities for learning management to develop Islamic ethics were considered by the experts to be appropriate at a high level and the efficiency was 80.65/81.43 which met the specified criteria. The knowledge, understanding and behavior of Islamic ethics

of students studying from the learning management activity package after school was significantly higher than before at the .01 level.

Keywords: Learning management, Learning package, Islamic ethic

บทนำ

อิสลามเป็นศาสนาที่มีการกำหนดจริยธรรมหรือแนวทางประพฤติปฏิบัติตนและหลักการใช้ชีวิตของมวลมนุษยชาติที่ชัดเจน ประกอบด้วยข้อสั่งใช้ให้ปฏิบัติและข้อสั่งห้ามปฏิบัติ โดยมีอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นฐาน และมีท่านเราะสูล (ศ.ล.) ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีจริยธรรมอิสลามงามงามที่สุดเป็นแบบอย่าง จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของอิสลาม พบว่า มุสลิมในยุคแรก ๆ มีการดำเนินชีวิตตามแบบอย่างจริยธรรมอันดีงามจากท่านเราะสูล (ศ.ล.) อย่างเคร่งครัด ทั้งต่ออัลลอฮ์ (ช.บ.) ต่อตนเองและต่อเพื่อนมนุษย์ ทำให้ได้รับการไว้วางใจจากนานาชาติ ส่งผลให้มีผู้สนใจเข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก จนปัจจุบันกลายเป็นศาสนาที่มีคนนับถือมากเป็นที่ 2 ของโลก (Tomorn, 2017) ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลสูงต่อความเป็นอยู่ของมุสลิม ความศรัทธาต่อพระอัลลอฮ์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นพลังทางสังคมที่ทำให้เกิดความสามัคคี ความผูกพันภายในชุมชน (Rapepan, 2013) สังคมที่ยึดการดำเนินชีวิตตามหลักอิสลามเป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่สังคมอื่น ๆ (Toh Thuan, 2010, p.71) อิสลามถือว่าการงานใดใดมีอาจสำเร็จและยังประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริงได้ หากผู้ปฏิบัตินั้นไร้ซึ่งจริยธรรม หรือถือว่าคุณภาพของงานมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับจริยธรรม ซึ่งมีรากฐานมาจากอัลกุรอานและสุนนะห์ของท่านนบีมุหัมมัด (ศ.ล.) (Niloh, 2017) นอกจากนี้อิสลามจะมองว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตทางจิตวิญญาณหรือสิ่งมีชีวิตทางจริยธรรม ทำให้มนุษย์มีความสูงส่งแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น โดยจิตวิญญาณของมนุษย์จะประกอบไปด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ 1) ส่วนที่เป็นนไฟอัลนาฎีกะฮ์ (Naf al-natiqah) หรือส่วนที่เป็นเหตุผลอันมีธรรมชาติอันบริสุทธิ์ (Fitrah) ซึ่งวิญญาณเหล่านี้ได้ให้สัญญาอยู่กับอัลลอฮ์ (ช.บ.) ก่อนที่จะลงมาใช้ชีวิตบนโลกนี้ (อัลกุรอาน 7: 171) และ 2) ส่วนที่เรียกว่านไฟ อัล-ฮาญาวานียะฮ์ (Naf al-hayawaniyyah) อันเป็นส่วนที่มีธรรมชาติของสัญชาตญาณแบบสัตว์ ซึ่งมีหน้าที่ในการดำรงชีวิตเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ โดยมุสลิมผู้ยอมตนต่ออัลลอฮ์ (ช.บ.) จะเป็นผู้ที่ฝึกฝนให้นไฟ อัล-นาฎีกะฮ์สามารถควบคุมนไฟ อัล-ฮาญาวานียะฮ์ที่ได้เสมอ และสามารถครอบครองอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจได้ อันจะทำให้มนุษย์มีจริยธรรมสูงส่ง แต่หากมนุษย์ไม่ได้ใช้สติปัญญาในการทำ ความเข้าใจ คิดใคร่ครวญหรือยอมตนต่ออัลลอฮ์ (ช.บ.) พระเจ้าผู้สร้างสรรคสรรพลสิ่งก็จะทำให้มนุษย์ไม่ต่างอะไรจากสัตว์ (อัลกุรอาน 7: 179) นอกจากนี้ปัจจุบันกระแสลัทธิเสรีนิยมได้แผ่ขยายและแทรกแซงเข้าไปสู่สังคมต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว โดยระบบเสรีนิยมจะให้ความหมายและคุณค่าของมนุษย์แตกต่างจากที่ศาสนาอิสลามกำหนด คือ มีแนวคิดที่มนุษย์เป็นปัจเจกหนึ่งของกระบวนการผลิตอันเป็นแนวคิดเชิงอรรถประโยชน์ที่เป็นรากฐานความคิดของทุนนิยม (Capitalism) ซึ่งจะละเลยเรื่องของจิตวิญญาณหรือจริยธรรม แนวคิดนี้จะมองมนุษย์เป็นเพียงสสารที่เมื่อแยกออกมาจนเล็กที่สุดแล้วจะเป็นแค่โปรตอน นิวตรอนและอิเล็กตรอนที่มีลักษณะเฉพาะที่เรียกว่าปัญญา (Intellect) ซึ่งมีหน้าที่เดียว คือ การเลือกสิ่งที่เป็นอรรถประโยชน์สูงสุดในการอยู่รอดของมนุษย์ และการมองว่าการกระทำใดใดจะดีหรือไม่นั้นให้พิจารณาว่า “การกระทำนั้นให้ประโยชน์ที่เป็นความสุข ความพึงพอใจแก่คนหมู่มาก มากที่สุดหรือไม่” การให้ความหมายและคุณค่าของมนุษย์ดังเช่นลัทธิเสรีนิยมข้างต้น ทำให้การกระทำของมนุษย์ได้เปลี่ยนไปโดยหันเหออกจากหลักคำสอนของศาสนาต่าง ๆ รวมทั้งศาสนาอิสลามที่ให้ความสำคัญกับการขัดเกลาจิตวิญญาณหรือจริยธรรมของมนุษย์เพื่อความอยู่รอดที่ยั่งยืน (Muhammadillyas, 2021) สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนด้านจริยธรรมอย่างชัดเจน โดยได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมอย่างชัดเจนว่าการจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญของทั้งความรู้คู่คุณธรรม แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกิดขึ้นอย่างก้าวกระโดดทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงความรู้ ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยข้อมูลสารสนเทศที่ปรากฏให้เห็นนั้นมีทั้งทางบวกและทางลบ บางข้อมูลมีการชักชวนช่วยเหลือหรือนำเสนอสิ่งที่เป็นอบายมุข สิ่งที่ต้องห้ามตามคำสอนศาสนา มีการใส่ร้ายป้ายสี เบียดเบียนคำสอนของศาสนาเกิดขึ้นมากมายโดยยากที่จะยับยั้ง ทั้งโดยตั้งใจและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีการแชร์ข้อมูลที่ไม่ได้เป็นความจริงมาให้พบเห็นอยู่โดยทั่วไป หากผู้เสพข้อมูลสารสนเทศไม่สามารถแยกแยะดีชั่วหรือไม่เท่าทันกับความชั่วร้ายเหล่านั้นก็อาจตกเป็นเหยื่อ ถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีได้อย่างง่ายดาย และก่อให้เกิดปัญหาด้านจริยธรรมตามมาได้

สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่จังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาสก็ประสบปัญหาในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามเหมือนพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ แม้ว่าจะมีสถาบันที่มีบทบาทให้การศึกษาค้นคว้าจริยธรรมอยู่เป็น

จำนวนมาก เช่น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันปอเนาะ และศูนย์ตาดีกา เป็นต้น โดยทุกสถาบันล้วนมุ่งเน้นการอบรมขัดเกลาพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีจริยธรรมและมีค่านิยมที่พึงประสงค์ตามหลักการอิสลามทั้งสิ้น แต่พบว่าการพัฒนาจริยธรรมอิสลามในสถาบันดังกล่าวยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเพราะยังคงพบว่า เด็กและเยาวชนจำนวนมากไม่ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาทั้งเรื่องของกิริยา มารยาท การแต่งกาย การดื่มกิน มีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อบิดามารดาหรือครูบาอาจารย์ ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่และตียาเสพติด เป็นต้น หากพฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขป้องกันให้ถูกวิธีก็จะทำให้เกิดปัญหาสังคมหลายอย่างตามมาอย่างน่าเป็นห่วง เมื่อพิจารณาสาเหตุของปัญหาในพัฒนาจริยธรรมอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามพบว่า สาเหตุสำคัญหนึ่ง คือ ครูขาดเทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น ยังคงยึดครูเป็นศูนย์กลาง ใช้การแบบบรรยายและการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ สื่อการสอนด้านอิสลามศึกษาขาดความหลากหลาย (Yuttana, 2017) นอกจากนี้ยังขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและหลากหลาย ส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการปฏิบัติจริง ไม่ได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมไม่ได้รับการพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ผลการสอนไม่ได้ช่วยให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้และไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาวิธีการที่ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาโดยการส่งเสริมการจัดกิจกรรมปลูกฝังจริยธรรมอิสลามให้กับเด็กและเยาวชนอย่างหลากหลาย เพื่อการป้องกันปัญหาของด้านจริยธรรมและเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับพลเมืองของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังจริยธรรมอิสลามให้กับเด็กและเยาวชนที่เริ่มเข้าสู่วัยรุ่นหรือระดับการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งจะเติบโตออกไปเป็นพลเมืองของชาติหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในอนาคต โดย Banjong (2008) ได้ให้แนวคิดสำหรับการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ว่าควรมีการเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นทั้งในด้านภาษา ศาสนา และประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ จึงจะได้ผลดี ซึ่งในอดีตการจัดการศึกษาแนวเสริมสร้างลักษณะประจำชาติเพื่อแสดงวัฒนธรรมแห่งชาติใช้ไม่ได้ผล เนื่องจากประชาชนเห็นได้ว่าการศึกษาที่รัฐจัดให้ส่วนมากไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตปรัชญาและศาสนาอิสลามที่ประชาชนนับถือ

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนสำหรับการปลูกฝังจริยธรรมอิสลามขึ้น เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนจริยธรรมอิสลาม โดยเลือกการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นสื่อผสมที่สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้มีความตื่นตัวในการเรียนรู้ เข้าใจหลักคำสอนของศาสนา ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ได้ (Khemmani, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับ Teerawatanachat & Srisaenyong (2014) ที่ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบความคิดเห็นของตนเอง และกัน รวมทั้งรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative learning) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อนทั้งกลุ่มเดียวกันและต่างกลุ่มรวมทั้ง มีปฏิสัมพันธ์กับครูด้วยเช่นกันซึ่งเชื่อว่าจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสื่อการเรียนหลายอย่างประกอบกันจัดไว้เป็นชุด (Packages) เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้เร็วขึ้น ช่วยให้เกิดการถ่ายทอดความคิดระหว่างการเรียนรู้ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียนทั้งด้านความสามารถในการเรียน ความสนใจและความถนัดทางการเรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์การเรียนรู้อื่นๆ อีกด้วย นอกจากนี้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยลดภาระของผู้สอนและการใช้ชุดกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนอย่างเชื่อถือได้ รวมทั้งพัฒนาการศึกษาได้อีกด้วย จากเหตุผลข้างต้นชุดกิจกรรมการเรียนรู้จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาแก้ไขปัญหาคาดการเรียนการสอนด้านจริยธรรม (Lansa & Vanichwatanavorachai, 2017) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมต่อไป นอกจากนี้จากการสำรวจปัญหาความต้องการของชุมชนและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามด้านการพัฒนาจริยธรรมอิสลามของสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาพบว่า มีความต้องการให้นักเรียนได้เข้าค่ายจริยธรรมอิสลามเพิ่มเติม ส่วนจริยธรรมอิสลามที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมนั้นยึดตามจริยธรรมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและชุมชนกำหนด ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความมีน้ำใจ ความอ่อนน้อมถ่อมตนและความสะอาดในอิสลาม ซึ่งถือว่าเป็นจริยธรรมพื้นฐานในการดำรงชีวิต จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำวิจัยเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมอิสลามของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 100 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่มีความพร้อมและสมัครเข้าร่วมกิจกรรมตามเงื่อนไขของโครงการ คือ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองยินยอมให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการ แล้วสุ่มอย่างง่ายโดยเขียนชื่อโรงเรียนที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการในฉลากแล้วสุ่มหยิบรายชื่อโรงเรียนมาจังหวัดละ 2 โรงเรียน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชื่อจังหวัด และโรงเรียน

ชื่อจังหวัด	ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)	รวมจำนวน (คน)
ปัตตานี	1. มะฮัดซาปีลูตต์กาวาร์	17	34
	2. ภัคดีวิทยา	17	
ยะลา	1. อาสาสุตดิน	16	33
	2. อิสลามวิทยามูลนิธิ	17	
นราธิวาส	1. ดารุลกุรอานนิลการ์ิม	16	33
	2. นราวิทย่อิสลาม	17	
รวม	6 โรงเรียน	100	100

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลาม 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมอิสลาม 3) แบบประเมินพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งมีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. ศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยชุดกิจกรรมและคู่มือการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามมีวิธีการสร้างโดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับจริยธรรมในอิสลาม วิธีการการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และการสนทนากับกลุ่มผู้สอนอิสลามศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาจริยธรรมอิสลามของนักเรียน แล้วยกร่างชุดกิจกรรมขึ้น โดยแต่ละชุดกิจกรรมประกอบด้วย 1) ชื่อชุดกิจกรรม และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) บัตรคำสั่ง 4) บัตรเนื้อหา 5) บัตรกิจกรรม 6) บัตรคำถาม 7) บัตรเฉลย สำหรับคู่มือการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูได้แก่ 1.1) องค์ประกอบของชุดกิจกรรม 1.2) ขั้นตอนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม 1.3) บทบาทผู้สอน 1.4) บทบาทผู้เรียน 1.5) สิ่งที่ผู้สอนต้องเตรียมล่วงหน้า 2) แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 2.1) ชื่อแผน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และการวัดประเมินผล โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมจะประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างความพร้อม-ทบทวนหลักอิสลามและดูอาอ (Preparation: P) 2) การสร้างประสบการณ์ใหม่โดยใช้ชุดกิจกรรม (Activities learning package: A) 3) การศึกษาวิเคราะห์แบบอย่างที่ดีงามของอิสลาม (Islamic way: I) 4) การประยุกต์ใช้ (Implement: I) 5) การนำเสนอผลการประยุกต์ใช้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share: S) 6) การสรุปผลการเรียนรู้ (Conclusion: C) 7) การวางแผนปรับปรุงตนเอง (Individual Improvement Plan: I) หรือเรียกย่อว่า “PAI-IS-CI จากนั้นนำชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษา ด้านสื่อเทคโนโลยีและด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 ท่านได้ตรวจสอบความ

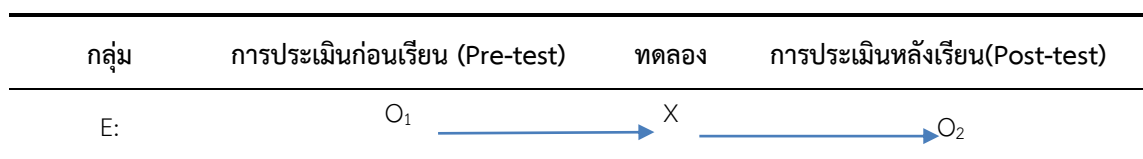
ถูกต้องเหมาะสมของชุดกิจกรรม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องเหมาะสมระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.33, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน= 0.58) โดยมีการแนะนำให้ปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดทำสื่อประกอบและแบบทดสอบของแต่ละชุดกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้ว ส่วนคู่มือการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า เป็นคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่มีความถูกต้องเหมาะสมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย =4.44, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58) โดยมีการแนะนำให้ปรับปรุงเกี่ยวกับการกำหนดการวัดประเมินผลให้สอดคล้องกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้ว

3. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมอิสลามของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการสร้างโดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับจริยธรรมอิสลาม ตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจริยธรรมอิสลามตามที่กำหนด ได้แก่ 1) ความซัจจริง 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความมีน้ำใจในอิสลาม 4) ความอ่อนน้อมถ่อมตนในอิสลาม และ 5) ความสะอาดในอิสลาม จุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมที่พัฒนาไว้ในข้อ 2 แล้วกร่างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมอิสลาม แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ตามจุดประสงค์ของชุดกิจกรรม จำนวนแผนละ 10 ข้อ ได้ข้อสอบรวม 50 ข้อ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการวัด และปรับปรุงตามคำแนะนำ ผลปรากฏว่าได้ข้อสอบผ่านเกณฑ์ทุกข้อ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเคยเรียนจริยธรรมที่กำหนดในชุดกิจกรรมแล้ว เพื่อตรวจหาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อ ปรากฏว่าได้ข้อสอบที่มีความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกเหมาะสม จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็นจริยธรรมละ 6 ข้อ โดยมีความยากง่ายระหว่าง 0.30-0.65 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.5-1.00 จากนั้นจึงนำไปหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

4. แบบประเมินพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะประเมินระดับพฤติกรรมการปฏิบัติ โดยประเมินพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความซัจจริงในอิสลาม ความซื่อสัตย์สุจริตในศาสนาอิสลาม ความมีน้ำใจในอิสลาม ความอ่อนน้อมถ่อมตนในอิสลาม และความสะอาดในอิสลาม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลปรากฏว่า แบบสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมอิสลาม มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้รูปแบบของการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบกลุ่มเดียว สอบก่อน สอบหลัง (One group pre-test post-test design) โดยสามารถเขียนเป็นภาพได้ดังนี้ (Kattiya & Suwajittanon, 2011, p.304) ในลักษณะการจัดอบรมเป็นการเฉพาะจากการสอนในห้องเรียน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

E แทน กลุ่มทดลอง

O₁ แทน การประเมินก่อนเรียน/อบรม (ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมจริยธรรมอิสลาม)

X แทน การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม 5 เรื่อง ได้แก่ ความซัจจริงในอิสลาม ความซื่อสัตย์สุจริตในศาสนาอิสลาม ความมีน้ำใจในอิสลาม ความอ่อนน้อมถ่อมตนในอิสลาม และความสะอาดในอิสลาม

O₂ แทน การประเมินหลังเรียน/อบรม (ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมจริยธรรมอิสลาม)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละแล้วเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ส่วนคุณภาพของแบบทดสอบวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของคูเดอร์ริชาร์ดสัน สำหรับแบบประเมินพฤติกรรมวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้ค่าที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired sample t-test)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลาม ประกอบด้วยชุดกิจกรรมและคู่มือการจัดกิจกรรม ได้ชุดกิจกรรม จำนวน 5 ชุด ได้แก่ เรื่อง ความสัจจริงในอิสลาม ความซื่อสัตย์สุจริตในอิสลาม ความมีน้ำใจในอิสลาม ความอ่อนน้อมถ่อมตนในอิสลาม และความสะอาดในอิสลาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบแล้วมีความคิดเห็นว่าเป็นชุดกิจกรรมที่ดี มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน แต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันระดับมาก และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดั้มาก เมื่อนำชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมและปรับปรุงพัฒนา จำนวน 2 ครั้ง ครั้งละ 15 คน และ 30 คน ตามลำดับ พบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดลองหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม จำแนกตามชื่อกิจกรรมและครั้งที่ทดลอง

ที่	ชื่อชุดกิจกรรม (คะแนนเต็มชุดกิจกรรมละ 6 คะแนน)	การทดลองครั้งที่ 1 (n=15)		การทดลองครั้งที่ 2 (n=30)	
		สัดส่วนร้อยละ ของคะแนน ระหว่างเรียน และหลังเรียน (E ₁ /E ₂)	ประสิทธิภาพ ของชุดกิจกรรม (เกณฑ์ 70/70)	สัดส่วนร้อยละ ของคะแนน ระหว่างเรียน และหลังเรียน (E ₁ /E ₂)	ประสิทธิภาพ ของชุด กิจกรรม (เกณฑ์ 80/80)
1	ความสัจจริงในอิสลาม	75.85/76.85	สูงกว่าเกณฑ์	81.15/81.55	เท่ากับเกณฑ์
2	ซื่อสัตย์สุจริตในอิสลาม	76.12/75.20	สูงกว่าเกณฑ์	79.85/80.85	เท่ากับเกณฑ์
3	ความมีน้ำใจในอิสลาม	73.72/74.72	สูงกว่าเกณฑ์	80.25/81.35	เท่ากับเกณฑ์
4	ความอ่อนน้อมถ่อมตนในอิสลาม	74.25/75.25	สูงกว่าเกณฑ์	81.25/82.15	เท่ากับเกณฑ์
5	ความสะอาดในอิสลาม	75.45/74.95	สูงกว่าเกณฑ์	80.75/81.15	เท่ากับเกณฑ์
	เฉลี่ย	75.28/75.29	สูงกว่าเกณฑ์	80.65/81.43	เท่ากับเกณฑ์

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมอิสลาม ที่พัฒนาขึ้นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 80.65/81.43 ซึ่งเมื่อพิจารณารายชุดกิจกรรมก่อนนำไปใช้พบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ทุกชุด คือ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.15/81.55 79.85/80.85 80.25/81.35 81.25/82.15 และ 81.25/82.15 ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมอิสลามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามปรากฏว่า โดยภาพรวมผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจก่อนเรียนร้อยละ 60.37 และหลังเรียนมีความรู้ ความเข้าใจสูงขึ้นเป็นร้อยละ 87.60 และเมื่อพิจารณาค่าที่ได้จากการคำนวณที่มีค่าเท่ากับ 37.82 ซึ่งเป็นค่าที่สูงกว่าค่าที่ได้จากการเปิดตารางที่ df = 99 และ $\alpha \geq .01$ แบบทางเดียวที่มีค่าเท่ากับ 2.3646 หมายความว่า โดยรวมชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมอิสลามหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายกิจกรรมก็พบว่าทุกกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมอิสลามของกลุ่มเป้าหมาย (100 คน) ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมจริยธรรมอิสลาม

ที่	ชื่อชุดกิจกรรม (คะแนนเต็มชุดกิจกรรมละ 6 คะแนน)	ผลรวม	ผลรวม	คะแนนรวม	คะแนนรวม	ค่าที
		คะแนน ก่อนเรียน (100 คน)	คะแนน หลังเรียน (100 คน)	ความแตกต่าง ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน	ความแตกต่าง ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน กำลังสอง	
1	ความสัจจริงในอิสลาม	362	535	173	389	18.17**
2	ซื่อสัตย์สุจริตในอิสลาม	364	546	182	388	24.04**

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมอิสลามของกลุ่มเป้าหมาย (100 คน) ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมจริยธรรมอิสลาม

ที่	ชื่อชุดกิจกรรม (คะแนนเต็มชุดกิจกรรมละ 6 คะแนน)	ผลรวม คะแนน ก่อนเรียน (100 คน)	ผลรวม คะแนน หลังเรียน (100 คน)	คะแนนรวม ความแตกต่าง ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน	คะแนนรวม ความแตกต่าง ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน กำลังสอง	ค่าที่
3	ความมีน้ำใจในอิสลาม	350	504	154	324	16.44**
4	ความอ่อนน้อมถ่อมตนในอิสลาม	381	522	141	277	15.87**
5	ความสะอาดในอิสลาม	354	521	167	321	25.61**
	รวม	1,811	2,628	817	7,137	37.82**
	เฉลี่ยร้อยละ	60.37	87.60			

$\alpha \geq .01^{**}$

3. ผลการประเมินพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีการประเมินทั้งก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลาม ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม

ที่	ชื่อชุดกิจกรรม (คะแนนเต็มชุดกิจกรรมละ 5คะแนน)	ผลรวม คะแนน ก่อนเรียน (100 คน)	ผลรวม คะแนน หลังเรียน (100 คน)	คะแนนรวมความ แตกต่างระหว่าง ก่อนเรียนและหลัง เรียน	คะแนนรวมของคะแนน ความแตกต่างระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน กำลังสอง	ค่าที่
1	ความสัจจริงในอิสลาม	268	454	186	400	25.17**
2	ซื่อสัตย์สุจริตในอิสลาม	264	453	189	401	28.42**
3	ความมีน้ำใจในอิสลาม	271	456	185	387	27.52**
4	ความอ่อนน้อมถ่อมตนใน อิสลาม	267	448	181	373	26.73**
5	ความสะอาดในอิสลาม	265	442	177	361	25.50**
	รวม	1,335	2,253	918	1,922	26.56**
	เฉลี่ยร้อยละ	53.40	90.12			

$\alpha \geq .01^{**}$

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมค่าที่ได้จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 26.56 ซึ่งสูงกว่าค่าที่ได้จากการเปิดตารางที่ $df = 99$ และ $\alpha \geq .01$ แบบหางเดียวที่มีค่าเท่ากับ 2.3646 หมายความว่า โดยรวมชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายชุดกิจกรรมพบว่า ช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกชุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยขออภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลาม พบว่าชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80.65/81.43 ทั้งนี้เพราะว่าผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมดังกล่าวขึ้นตามกระบวนการที่เหมาะสม มีการเลือกเนื้อหาตามความต้องการของโรงเรียนและหลักจริยธรรมอิสลาม มีการศึกษาวิธีการสร้างชุด

กิจกรรม และการสอนอิสลามศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ มีการนำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้และแก้ไขถึง 2 ครั้ง จนได้ชุดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ของ Parichart (2017) ที่มีการสร้างโดยการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างชุดการเรียนรู้และจริยธรรมที่ต้องการพัฒนา แล้วร่างชุดกิจกรรมการเรียนรู้จากนั้นมีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงตามคำแนะนำ จากนั้นก็นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาแล้วไปทดลองใช้กับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย และปรับปรุงตามข้อค้นพบ เมื่อนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายพบว่าทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80

2. ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่เรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำมาใช้กับกลุ่มเป้าหมายได้ผ่านการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมาแล้ว โดยมีการนำเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรมอิสลามที่สอดคล้องกับหลักความเชื่อของประชาชนหรือของผู้เรียนและผู้ปกครองซึ่งเป็นสิ่งที่ถือว่าจำเป็นสำหรับผู้ปกครองที่จะต้องจัดการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ศาสนากำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ Banjong (2008) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้ผลต้องเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นทั้งในด้านภาษา ศาสนา และประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมผู้วิจัยได้ออกแบบและกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไว้ อย่างชัดเจน เช่น การสร้างความพร้อม-ทบทวนหลักอิสลามและดุอาอ์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของทอร์นไคค์ ที่กล่าวว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีความพร้อม (Supachai & Prapas, 2021) และหลักอิสลามที่ส่งเสริมให้มุสลิมขอดุอาอ์เพื่อแสดงความศรัทธาและอ่อนน้อมถ่อมตนต่อพระเจ้า การสร้างประสบการณ์ใหม่โดยใช้ชุดกิจกรรม ซึ่งเป็นขั้นที่นำเนื้อหาที่จะสอนมาให้ผู้เรียนศึกษาไปความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของบรรพชนมุสลิมที่เป็นแบบอย่างในเรื่องที่เรียนโดยให้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มกับผู้ที่มีความสามารถแตกต่างกันผ่านใบกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ มีการฝึกฝนกระบวนการกลุ่มและการประเมินผลเป็นรายบุคคลซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Rewadee, 2019) และมีการเชื่อมโยงความคิดของผู้เรียนไปสู่แนวทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับการสอนจริยธรรมอิสลามที่ต้องมีอัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นฐาน (Niloh, 2017) เป็นต้น โดยแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นว่าชุดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องเหมาะสม และมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมระดับมาก ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมอิสลามสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Puangpaiboon (2013) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมสนทนาตอนเช้าที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ผลการทดลองพบว่าระดับคุณธรรมและความรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองคือกลุ่มที่ใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งใช้การสอนปกติ นอกจากนี้การสอนตามชุดกิจกรรมได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของโคลเบอร์กที่เชื่อว่าการรับรู้ทางสังคมและบทบาททางสังคมของแต่ละบุคคลนั้นจะมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น และการตัดสินใจจริยธรรมของบุคคลจะเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของบุคคลนั้น การที่ได้ใกล้ชิดกับเพื่อนหรือเล่นกับเพื่อน (Peer interaction) ก็มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาจริยธรรม (Omduean & Thasuk, 2011) และสอดคล้องกับงานวิจัย Teerawatanachat & Srisaenyong (2014) ที่ศึกษาพบว่าคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. พฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามของผู้เรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมอิสลามที่พัฒนาขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายชุดกิจกรรมพบว่า ชุดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมอิสลามที่พัฒนาขึ้นช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกชุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามโดยใช้ชุดกิจกรรมมีคำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรมที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีสื่อประกอบ รวมทั้งมีแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สอนที่มีขั้นตอนชัดเจนทำให้ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างคล่องตัว มีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนคอยเป็นผู้จัดสถานการณ์ อำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการทำงานกลุ่ม กระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกฝนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Teerawatanachat & Srisaenyong (2014) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น และรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Wiboonrangsan *et al.* (2012) พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร หลังใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 และยิ่งได้กล่าวอีกว่า การพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมควรจัดโดยการใช้กิจกรรมและสื่อประกอบอย่างหลากหลายอันเป็นคุณสมบัติหนึ่งของชุดกิจกรรม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลามสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ชุดกิจกรรม 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องความสัจจริงในอิสลาม ความซื่อสัตย์สุจริตในศาสนาอิสลาม ความมีน้ำใจในอิสลาม ความอ่อนน้อมถ่อมตนในอิสลาม และความสะอาดในอิสลาม โดยแต่ละเรื่องผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ามีคุณภาพถูกต้องเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อนำไปทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อหาประสิทธิภาพโดยใช้การจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างความพร้อม-ทบทวนหลักอิสลามและศออาอ 2) การสร้างประสบการณ์ใหม่โดยใช้ชุดกิจกรรม 3) การศึกษาวิเคราะห์แบบอย่างที่ดีงามของอิสลาม 4) การประยุกต์ใช้ 5) การนำเสนอผลการประยุกต์ใช้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6) การสรุปผลการเรียนรู้ 7) การวางแผนปรับปรุงตนเอง หรือ PAHS-CI พบว่าโดยภาพรวมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด คือ 80.65/81.43 และเมื่อพิจารณารายชุดกิจกรรมพบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ทุกชุด

2. ความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมอิสลามของนักเรียนที่เรียนจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งหมายความว่าชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหรือปลูกฝังจริยธรรมอิสลามให้กับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้เป็นอย่างดี

3. พฤติกรรมของนักเรียนที่เรียนจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมอิสลาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่าชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านจริยธรรมอิสลามของผู้เรียนได้ นั่นคือสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหรือปลูกฝังจริยธรรมอิสลามให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอิสลามไปใช้ ผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดให้เข้าใจชัดเจนและเตรียมสื่อต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมก่อนใช้ และควรชี้แจงและเน้นย้ำให้ผู้เรียนปฏิบัติตามคำแนะนำในชุดกิจกรรมให้เข้าใจก่อนลงมือทำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในมีความซื่อสัตย์เกี่ยวกับการไม่ดูข้อเฉลยก่อนการเรียนรู้

1.2 ผู้สอนควรมีการติดตามพฤติกรรมของผู้เรียนหลังจากที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมไปแล้ว เพื่อศึกษาว่าพฤติกรรมของผู้เรียนมีความคงทนและเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมที่ส่งเสริมจริยธรรม โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเนื่องด้วยปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น

2.2 ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ไว้ให้ครบ โดยเน้นรูปแบบให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองตามความถนัด ตามความสนใจและศักยภาพทั้งในรูปแบบเอกสารปกติ และอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในระบอบออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ 2561 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เอกสารอ้างอิง

- Banjong, F. (2008). The multicultural education knowledge in 3 Southern border provinces: Trend for the educational reformation. *Journal of Education Faculty of Education, Prince of Songkhla University, Pattani campus*. 19(1), (1-14) (in Thai).
- Chaivijarn, S. (2010). *Muslim way of life and education management in the community: a case study of Islamic education center of Najmuddeen mosque (TADIK) Tambon Saikao, Amphoe Kokpho, Changwat Pattani*. Master's Thesis. Prince of Songkhla University. (in Thai).

- Kattiya, S & Suwajittanon, W. (2011). *Research patterns and statistics*. Bangkok: Chulalongkorn University (in Thai).
- Khemmani, T. (2014). *Science of teaching pedagogy*. (18th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University (in Thai).
- Lamjai, P. (2014). Moral development model of secondary school students. *Journal of the Humanities and Social Sciences University of Phayao*, 2(2), 46-58. (in Thai).
- Lansa, S., & Vanichwatanavorachai, S. (2017). The development of learning activity package using inquiry process for promoting critical thinking and scientific mind for fourth grade students. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), 1337. (in Thai).
- Moonkham. S. & Moonkham. (2002). *20 Methods of learning management: to develop morals and ethics*. Bangkok: Printing Press. (in Thai).
- Muhamadruslee, D. (2012). Moral life accordance with Islamic teachings of Islamic religious school's students in Pattani province. *Al-Nur Journal of Graduate School, Fatoni University*. 7(12), 69-86 (in Thai).
- Niloh, W. (2019). Islamic work ethics: a systematic literature review. *Journal of Islamic Studies, Prince of Songkhla University. Pattani Campus*. 8(1), 1-17 (in Thai).
- Parichart. (2017). The construction of learning activity developed morals and ethics for honesty of university students in the eastern region of Thailand by employing teaching and learning strategies based on constructionism theory. *Journal of Southern Technology*, 10(1), 143-150 (in Thai).
- Puangpaiboon, K. (2013). Effects of home-Room activities on development of moral and knowledge of prathomsuksa four students, Chulalongkorn University Demonstration Elementary School. *Journal of Education. Chulalongkorn University*, 41(4), 55-68 (in Thai).
- Rapeepan, M. (2013). *Islam and sustainable development: A case study of Masjid Kamalulislam community, Khlong Saen Saep, Bangkok*. (Master of Science (Environment Management)). Bangkok: NIDA. (in Thai).
- Rewadee, S. (2019). Application of co-operative learning theory in teaching and learning design. *Journal of Boromarjonani College of Nursing Suphanburi*, 2(1), (5-16) (in Thai).
- Supachai & Prapas. (2021). The affecting of learning management based on Thorndike's concepts toward audiovisual skills in international music courses for students for Mattayomsuksa One Students. In proceeding of the 12th Hatyai National and International Conference, June 25th (in Thai).
- Teerawatanachat, N. & Srisaenyong, S. (2014). Research on the construction of learning package to develop the ethics of matthayomsuksa 4 students on good citizenship topic by using constructivism theory. *Journal of Education and Social Development*, 10(1), 35-45 (in Thai).
- Toh Thuan, M. (2011). *States, problems and inculcation of akhlaq into Islamic private schools*. Master's Thesis. Prince of Songkla University, Pattani (in Thai).
- Tomorn, S. (2017). When Islam is the fastest growing religion. Retrieved 26 December 2021, from <https://www.the101.world/muslim-and-ageing-society>
- Wiangwalai, S. (2013). *Learning management*. Bangkok: O.S. Printing House. (in Thai).
- Yuttana. (2017). Problems of academic affairs administration of Islamic private schools in southern border provinces. *Al-Nur Journal of Graduate School, Fatoni University*. 7(12), 69-86. (in Thai).